

Egy kis állatorvos történelem!

A Magyar Országos Állatorvos Egyesület

Alapította: 1880. február 15-én TORMAY BÉLA

Előzmények: BENE FERENC orvoskari dekan az 1840. július 25-én tartott kari ülésen felszólalásában „tudományosságunk előmozdítása ügyében” indítványt terjesztett elő, hogy „a társult tagok évenként kétszer jönnének össze, egyszer Pesten május hó közepén, egyszer váltogatva országunk más és más városában szeptember közepekor, mi által a tagok országunkkal megismerkedhetni bő alkalmat nyerhetnének”. Ezek után a következő felhívást bocsátotta közre:

„Az 1841-iki 29., 30. és 31. májusban a magyar kir. Universitásnak orvosi kara Pesten gyűléseket fog tartani, mellyekbe az orvosi karnak minden tagjai, a magyarországi orvosok és természetvizsgálók szívesen hívatnak”.

A felhívásra 268 résztvevő jelent meg és Bene professzor elnöklete alatt mindjárt új társulatuknak, a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűléseinek alapszabályát is megalkották. Az Állandó Központi Választmánynak Dr. Szabó Alajos és Tormay Béla állatorvos-tanárok is tagjai lettek.

Az új társulat Budapesten 1879. augusztus 27. - szeptember 2. között tartott XX. Nagygyűlésén már hat: (1/. orvos-sebészi, közegészségi; 2/. gyógyszerészi; 3/. egyesült ásvány-, föld-, növény-, vegytan- és természettani-, 4/. állat élet- és bonctani; 5/. gazdasági-és állatgyógyászati-, 6/. társadalmi és régészeti) szakosztály tagjaiból összeálló, összesen 542 résztvevő jelent meg.

A MOÁE alapításának története:

A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűléseinek XX. Nagygyűlésén a Veterinariust megalapító Nádaskay professzor felhívására az 5/. gazdasági és állatgyógyászati szakosztály ülésére Zlamál Vilmos elnöklete alatt 24-en jelentek meg; jegyzőül Nádaskayt választották meg. Ezen az ülésen indítványozta Tormay Béla Állatorvos Egyesület létrehozását. Javaslatát elfogadták és Tormay Béla, Dr. Szabó Alajos, Dr. Varga Ferenc, Nyíri Sándor és Dr. Nádaskay Béla tagokból álló bizottságot hoztak létre a részletek kidolgozására. A Bizottság megvitatta a Tormay által kidolgozott alapszabály-tervezetet, továbbá megtárgyalta a keleti marhavésszel, az állami állatorvosok kinevezésével, a tüdővész („ragadós tüdőlob”) behurcolásával és szavatossági törvényjavaslat készítésével kapcsolatos feladatokat.

A Veterinarius-ban közzétett felhívás alapján 1880. február 15-én a M. Kir. Állatorvosi Tanintézetben 33-an gyűltek össze a Magyar Országos Állatorvos Egyesület megalapítására. Elnökké Tormay Bélát, alelnökké Dr. Varga Ferencet, titkárrá Dr. Nádaskay Bélát választották. Tormay, mint az Állatorvosi Tanintézet igazgatója, helyiséget bocsátott az Egyesület rendelkezésére és az akkori földművelés- ipar- és kereskedelmi minisztertől évi segélyt szerzett szakfolyóirat kiadására.

Az Egyesület céljai:

A MOÁE első alapszabályban megfogalmazott elsőrendű célja volt a kari összetartás ápolása, a magyar nyelvű állatorvosi szakirodalom fejlesztése, az állatorvosok anyagi és erkölcsi érdekeinek képviselése és támogatása.

Az 1905-ben megalkotott új Alapszabály szerint *„Az Egyesület célja: az állatorvosi kar erkölcsi, anyagi és társadalmi érdekeit minden irányban védeni és lehetőleg fejleszteni, valamint támogatni és elősegíteni minden olyan törekvést, mely az állatorvosi tudomány és a vele kapcsolatos tudományok művelését, a szakismeretek terjesztését és az állategészségügyi rendészet fejlesztését célozza”*

A MOÁE fejlődése:

Tormay 24 éven át tartó elnöklete alatt a MOÁE taglétszáma a kezdeti 103-ról 1000-re emelkedett; Nádaskay professzor alapító tulajdonos lapkiadótól ajándékkal megkapta és saját tulajdonába vette a Veterinarius c. szakfolyóiratot (1881), egyben szaküléseket indított az állatorvosok szakmai továbbképzése érdekében. Felkeltette az állatorvosokban a tudományos munkálkodás iránti érdeklődést; Ezt a célt szolgálta az Egyesület és a Szerkesztőség tevékenységének különválasztása is. Megalapította az Állatorvosi Kézi Könyvtár nevű könyvkiadó vállalatot, amely az ő elnöksége idején 10 szakkönyvet bocsátott térítésmentesen az Egyesület tagjainak rendelkezésére és segélyalapokat létesített az állatorvosok özvegyei és árvái megsegítésére ill. támogatására. Ekkor indult meg:

- az Egyesület vidéki osztályainak megalakulása (1891-től)
- az 1896-ban tartott Ezredévi Kiállításon az állategészségügy bemutatkozása
- jutalomdíjak kitűzése tudományos feladatok megoldása céljából
- külföldi kapcsolatok ápolása, neves külföldi orvos- és állatorvos tudósok levelező taggá választása. 1902-ben a MOÁE-nek már 52 alapító, 803 rendes, 20 külföldi levelező, és 2 tiszteletbeli, azaz összesen 877 tagja volt.

Tormayt az elnöki székben Hut'ra Ferenc követte, aki 1905-től 1920-ig töltötte be ezt a tiszteletet. A MOÁE ekkor már teljes súlyával részt vett az állatorvosi közszolgálat államosításának; a fővárosi és állami állatorvosok rangviszonya szabályozásának, kedvezőbb előmenetelének a katonai állatorvosi szolgálat rendezésének; a helyhatósági állatorvosok szolgálati viszonya és javadalmazása rendezésének; az állatorvosi tiszti vizsga újjászervezésének, továbbképző tanfolyamok rendezésének; a tejtermelés ellenőrzésének; a húsvizsgálat országos rendezésének, az állatbiztosítás, az állattenyésztési törvényjavaslat-tervezet kidolgozásának előkészítésében és megvalósításában.

Hut'ra elnöksége idejére esik továbbá 1905-ben Budapesten tartott VIII. Nemzetközi Állatorvos Kongresszus, amelynek nemzetközi sikere nagy mértékben a MOÁE kiváló szervező munkásságának érdeme;

Az Egyesület otthonának megteremtésére pénzalap létrehozása;

Az I. világháború (1914-1918).

A Tanácsköztársaság ideje alatt a MOÁE működését felfüggesztették. Állatorvosi Kamara létrehozására született javaslat, de ennek megvalósulására nem került sor, az Egyesület vagyonát és feladatait Állatorvosok Szakszervezete vette át. Az Egyesület hadikölcsönbe fektetett vagyona semmivé vált.

A Tanácsköztársaság bukása után Hut'rát tiszteletbeli elnökké választották, az elnöki tisztet pedig előbb Krompecher Szilárdra (1922), majd Köves Jánosra (1924) ruházták. Köves elnökségére esik az Egyesület Budapest, VII. ker. Garay u. 5. sz. alatti székházának birtokba vétele. A 3 emeletes ház bérlakásaiból az Egyesület jövedelemre tett szert, egy 3 szobás lakás pedig otthont adott az Egyesületnek. A bútort az Egyesület elnök ajándékozta az Egyesületnek. Az Otthon az Egyesület szépen gyarapodó könyvtárának is helyet biztosított.

A II. világháború idején a MOÁE fontos feladatának tekintette a hadba vonult állatorvosok hozzátartozóinak, valamint továbbra is az állatorvosok özvegyeinek és árváinak segélyezését. Gondosan ápták az állatorvosok továbbképzését szolgáló szaküléseket, amelyek keretében sokat foglalkoztak a szaknyelv fejlődésének kérdéseivel.

1943-ban újból előtérbe lépett Állatorvosi Kamarák létesítése, a tervek azonban nem valósulhattak meg.

Az Egyesület székházát 1944-ben bombatalálat érte, ezért Budapest (fő)polgármestere kárpótlásul a megszüntetett Orvosi Kaszinó (Budapest, VI. ker. Andrassy út 2. sz. alatti épület) I. emeleti helyiségeit rendelte az Egyesület számára átadni.

Magyarország német katonai megszállása után, 1944. április 22-én jelent meg kormányrendelet a zsidó állatorvosok egyesületi tagságának megszüntetéséről.

A II. világháború befejezése és Magyarország szovjet katonai megszállása után 1947-ben a 64 éves Magyar Országos Állatorvos Egyesület az 1945-ben létrehozott Állatorvosok Szakszervezetének tudományos szakosztályává alakult át. 1945-ben az Egyesület rendeletileg megszűnt. Ezután az állatorvosok érdekképviselőit a Magyar Állatorvosok Szabad Szakszervezete, majd az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet látta el. 1952-től a Közalkalmazottak Szakszervezetének Állatorvos Csoportja, illetve a MEDOSZ szakemberek szakosztályának állatorvosi tagozata nyújtott szervezeti keretet az állatorvosok társadalmi, tudományos tevékenységéhez.

1961-ben megalakult a MAE Állatorvosok Társasága, mely gyakorlatilag 1963-ban különült el teljesen a szakszervezeti érdekvédelmi és politikai vonaltól.

Ide tartozik még, hogy az 1952-ben megalakult Micsurin Agrártudományi Egyesületnek, a mai MAE jogelődjének keretében létrejött az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály (1953), mely később (1955-ben) az Állattenyésztők és Állatorvosok Társaságává alakult.

A MOÁE ELNÖKEI ÉS (FŐ)TITKÁRAI

Magyar Országos Állatorvos Egyesület (1880-1945)

<i>ELNÖK</i>	<i>FŐTITKÁR</i>
Tormay Béla, 1880-1905	Nádaskay Béla, 1880-1887
Hut'ra Ferenc 1905-1920	Hut'ra Ferenc, 1887-1897
Krompecher Szilárd alelnök, elnök 1921-1923	Rácz István, 1897-1917
Köves János 1924-1941	Zimmermann Ágoston, 1917-1920
Mócsy János 1942	Köves János, 1920-1922
Szekeres Vince, 1942-1945	Bolics Ernő 1922-1924
	Guoth Gy. Endre, 1924-1941
	Vass István, 1941-1945
	Bakos Károly

<i>ELNÖK</i>	<i>TITKÁR</i>
Manninger Rezső, 1961-1967	Várnagy László 1961-1967
Várnagy László 1967-1978	Takács János, 1967-1974
B. Kovács András 1978-1981	Kobulej Tibor, 1974-1978
Várnagy László 1981-1986	Kováts Jenő, 1978-1981
	Prokop László, 1981-1990

<i>ELNÖK</i>	<i>FŐTITKÁR</i>
Vetési Ferenc, 1990-2001	Soós Tibor, 1990-2001
Solti László, 2001-2007	Péter István, 2001-2007

Dr. Fodor László, 2007-	Dr. Kardeván Endre, 2007-
-------------------------	---------------------------

Összeállította: Dr. Karasszon Dénes c. egyetemi tanár
Irodalom: Chyzer Kornél: A magyar orvosok és természetvizsgálók
vándorgyűléseinek története 1840-1890-ig. Sátoraljaujhely, 1890.